

Handläggare
Anette Jansson
Telefon: 08-508 28 820

Till
Miljö- och hälsoskyddsnamnden
2017-01-31 p. 17

Samråd om ny översiktsplan för Stockholm

Remiss från stadsbyggnadsnamnden dnr 2015-10143

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Justera beslutet omedelbart

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Stadsbyggnadsnamnden genomför samråd om en ny översiktsplan för Stockholm till den 10 januari 2017. Miljö- och hälsoskyddsnamnden har fått förlängd svarstid, så att ärendet kan tas upp vid nämndsammanträdet den 31 januari 2017.

Miljöförvaltningen anser att förslaget till översiktsplan (ÖP) har en bra inriktning. Målen omfattar det mest väsentliga och förvaltningen stödjer de fyra strategierna. Förvaltningen anser att de flesta miljöfrågorna redovisas på ett bra sätt i ÖP, men föreslår en del kompletteringar och justeringar. Om miljöfrågorna beaktas när översiktsplanen ska omsättas i områdes- och detaljplanering bedömer förvaltningen att ÖP stödjer en hållbar stadsutveckling.

Bakgrund

Stadsbyggnadsnämnden genomför samråd om en ny översiktsplan för Stockholm till den 10 januari 2017. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har fått förlängd svarstid, så att ärendet kan tas upp vid nämndsammanträdet den 31 januari 2017. Samrådshandlingar finns på <http://vaxer.stockholm.se/tema/oversiktsplan-for-stockholm/uppdatering-av-oversiktplanen/>.

En översiktsplan ska, enligt bestämmelserna i plan- och bygglagen (2010:900), PBL, ge vägledning och stöd i beslut om användningen av mark- och vattenområden samt hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras.

Stadens förslag till ny översiktsplan omfattar fyra mål:

- En växande stad
- En sammanhängande stad
- God offentlig miljö
- En klimatsmart och tålig stad

och fyra strategier för hur målen ska nås:

- Den centrala stadens attraktionskraft ska användas som en resurs för hela Stockholm. Det innebär bland annat satsningar på att skapa täta stadsdelar i områden kring stadskärnan och låta staden växa successivt utåt.
- För att få genomförandekraft i stadsbyggandet pekar staden i förslaget till översiktsplan ut tre fokusområden; Farsta, Skärholmen och Kista.
- Hela Stockholm växer och stadens alla delar behöver utvecklas med värdeskapande kompletteringar för att bostadsmål och hållbarhetsmål ska kunna nås.
- Staden ska tillvarata den långsiktiga stadsutvecklingspotentialen för att säkerställa en hållbar utveckling. Mindre omfattande stadsbyggnadsinsatser kan ha stor betydelse för att höja attraktiviteten på kort sikt. Sådana projekt ska ses ur ett helhetsperspektiv, så att inte framtida mer omfattande stadsbyggnadsinsatser försvåras.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Miljöförvaltningen anser att förslaget till översiktsplan (ÖP) har en bra inriktning. Målen omfattar det mest väsentliga och de flesta miljöfrågorna tas upp på ett bra sätt. Förvaltningen stödjer de fyra strategierna (se ovan) i ÖP och de avvägningar som gjorts där. Förvaltningen är också positiv till avvägningen att bygga en stor andel av regionens nya bostäder i Stockholm med god tillgång till kollektivtrafik, fjärrvärmeförsörjning och annan samhällsservice. Om miljöfrågorna beaktas när översiktsplanen omsätts i områdes- och

detaljplanering bedömer förvaltningen att ÖP stödjer en hållbar stadsutveckling.

Det skall framhållas att Stockholms tillväxt är så omfattande att allt inte kommer att kunna genomföras utan att man i snart sagt varje detaljplan får ge avkall på någon kvalitet. Det hade varit önskvärt om ÖPn hade problematiserat mer av dessa motstridiga intressen som kommer att kräva avvägningar. Det bör därför framhållas att miljöfrågorna inte kommer att överordnade bostadsbyggandet och annan utveckling, men att bostadsbyggandet och annan exploatering å andra sidan inte kommer att vara överordnade miljöintressena. Det måste göras en avvägning utifrån en helhetssyn där målet är att bygga bra stadsmiljö.

Det hade också varit önskvärt om ÖPn hade gett en tydligare bild av hur det Stockholm kommer att se ut när staden har byggt 140 000 nya lägenheter.

Miljöförvaltningen föreslår i detta tjänsteutlåtande en del kompletteringar och justeringar av hur miljöfrågor redovisas i de allmänna intressena, men anser att dessa överlag beskrivs på ett bra sätt. Av ÖP framgår att det i en växande storstad som Stockholm, där stadsbyggandet är komplext är avvägningar mellan olika allmänna intressen en stor utmaning. Det anges också att det ska preciseras avvägningen mellan olika intressen om det råder konflikt mellan dem. Miljöförvaltningen anser att dessa konflikter och avvägningar skulle ha kunnat göras tydligare.

Översiktsplanens mål, planeringsinriktningar och utbyggnadsstrategi ska omsättas i stadens kontinuerliga arbete med planering på områdesnivå och i detaljplanering. Miljöförvaltningen delar stadsbyggnadskontorets bedömning att det i områdesplaneringen finns stora möjligheter att i samarbete mellan förvaltningarna få olika perspektiv belysta i ett tidigt skede. Därmed ser förvaltningen att det finns stora möjligheter och vinster i att integrera miljöfrågorna tidigt och göra de nödvändiga avvägningar som behöver ske. Många miljöfrågor som exempelvis dagvattenhantering och grönstruktur förutsätter planering över större områden. I områdesplaneringen finns det också stora möjligheter att planera in mångfunktionella ytor som kan leverera olika typer av ekosystemtjänster. Miljöförvaltningen bidrar gärna med kompetens i områdesplaneringen i än högre grad än idag.

Enligt plan- och bygglagen ska det framgå av översiktsplanen hur kommunen avser att följa gällande miljö kvalitetsnormer. Miljökva-

litetsnormer finns för vatten, luftföroreningar och buller. Miljöförvaltningen anser att stadsbyggnadsmålet *En klimatsmart och tålig stad* ska kompletteras med ett stycke om hur översiktsplanen ska leva upp till detta. Miljökvalitetsnormer behöver också belysas för vatten och buller i kapitlet ”Klimat, miljö, hälsa och säkerhet”.

Det är viktigt att framhålla att de lokala åtgärdsprogram för god status i stadens vattenförekomster kommer att vara ovärderlig betydelse för att i enskilda detaljplaner visa hur miljökvalitetsnormerna kan följas och att en plan inte äventyrar möjligheterna att nå god status. Åtgärdsprogrammen blir en del av den redovisning som skall ske i varje plan.

Hållbar utveckling

Miljöförvaltningen vill framhålla att satsningar på ekologisk hållbarhet även kan främja en social hållbar utveckling. Med medveten planering kan kostnadseffektiva synergieffekter uppnås.

Miljöförvaltningen anser att det bör framgå att det ska satsas både på social och på ekologisk hållbarhet i de föreslagna fokusområdena. Det bör också framgå att arbetet ska bygga vidare på erfarenheter från projekten Norra Djurgårdsstaden och Hållbara Järva, med exempelvis hållbarhetsprogram och fokusgrupper för olika aspekter. (sidan 31)

Miljöförvaltningen föreslår att det tas helhetsgrepp vid upprustning av befintliga områden på samma sätt som gjorts vid omvandlingen av Norra Djurgårdsstaden från industriområde till bostadsområde. Hållbarhetsprogram kan tas fram som tar tillvara varje stadsdels unika värden men samtidigt behandlar alla hållbarhetsaspekter. Det ekologiskt hållbara är viktigt även i områden med sociala utmaningar. (sidan 22-23)

Lokalisering

Miljöförvaltningen anser det ännu tydligare kunde framgå i ÖP vad gäller att hålla hög exploateringsgrad i kollektivtrafiknära lägen och att Stockholmsöverenskommelsen förutsätter en sådan utveckling. Förutom att gynna kollektiva resor kan en sådan planeringsinriktning även bidra till att viktiga gröna samband och rekreationsområden i högre utsträckning kan behållas.

I ÖP anges att ”Staden kan därför verka för att stadsdelar med ett ensidigt utbud av villor, radhus eller flerbostadshus ska ges en större blandning.” och radhusbebyggelse planeras på flera platser i staden. Förvaltningen anser att staden generellt bör vara mycket

restriktiv med att planera för radhus och villor, eftersom sådan bebyggelse utnyttjar tillgänglig mark ineffektivt. Radhus och villor bör endast planeras där det inte finns tillräckligt med utrymme för att bygga flerfamiljshus eller där flerfamiljshus av andra skäl inte är lämpliga att bygga. (sidan 42)

Vid analysen av var arbetsplatser och bostäder är lokaliserade beskriver översiktsplanen mest hur det ser ut innanför stadens geografiska gräns. Miljöförvaltningen föreslår att texten kompletteras med en analys av hur staden påverkas av grannkommunerna, t.ex. vad gäller transportinfrastruktur, bostäder och nodpunkter för affärer, kultur och rekreation. (sid 47-50)

Företagsområden och kommunaltekniska ytor

I ÖP presenteras en karta över vilka företagsområden som föreslås kvarstå som renodlade företagsområden och vilka som föreslås utvecklas med bostäder till en tät och hållbar stad. Miljöförvaltningen anser att det bör förtydligas om förslaget långsiktigt täcker stadens behov av renodlade företagsområden när staden växer. En växande stad kommer sannolikt att medföra ökade behov av ytor för samhällsviktiga funktioner av störande karaktär, som t.ex. distributionscentraler och avfallshantering. Denna typ av ytor är mycket svårt att hitta nya platser för. För stadens försörjning kan det därför vara viktigt att värna renodlade företagsområden i staden och inte samlokalisera bostäder i terminal- och verksamhetsområden.

Bristen på byggbar mark kan dock innebära att olika funktioner samlokaliseras. Man bör närmare studera hur det skulle kunna vara möjligt och ändå få bra stadsmiljöer.

Förvaltningen anser också att texten på sidan 50 bör kompletteras med att alla verksamheter inte är möjliga att kombinera med bostäder, exempelvis p.g.a. att de bullrar eller dammar för mycket.

Kartan på sidan 50 bör korrigeras. Energihamnen bör vara grön (föreslås kvarstå som renodlade företagsområden) och Loudden bör vara rosa (föreslås utvecklas med bostäder till en tät och hållbar stad), så att de stämmer med pågående planering. Lövsta bör läggas till som grön.

Miljöförvaltningen anser att mark för viss kommunalteknisk verksamhet bör preciseras i ÖP, som t.ex. plats för masshantering och för större snöupplag vid snöröjning. Att köra massor långa sträckor ger både högre byggkostnader och är negativt för miljön vad gäller utsläpp till luft och onödigt buller. Vad gäller byggmassor kan mark

som i exploateringsprojekt och i senare etapper ska bebyggas upplåtas för sortering/lagring och återanvändning. Förvaltningen bedömer att kommunaltekniska ytor i många fall är lämpliga att förlägga till renodlade företagsområden eftersom de kan vara av störande karaktär. (sidan 91)

Skolor och förskolor

I ÖP framgår det på flera ställen att behovet av nya skolor och förskolor kommer att vara stort, och att barnens behov behöver prioriteras tidigt i planeringen vid avvägningen av olika intressen. Förvaltningen delar denna uppfattning och föreslår att även planeringsinriktningarna på sidan 55 kompletteras med tydligare skrivelser om att barnkonsekvensanalyser ska göras, samt att skolor och förskolor ska ha tillgång till vistelseytor av god kvalitet. Det är viktigt att etableringen och byggandet av skolor och förskolor präglas av ett miljö- och hållbarhetsperspektiv.

Trafik

I ÖP föreslås en omvandling av flera trafikleder till stadsboulevarder. Miljöförvaltningen anser att texten bör kompletteras med att även luftkvaliteten och bullerpåverkan måste säkerställas vid en sådan omvandling. Dessutom bör det finnas ett resonemang kring att det troligen finns behov av att minska biltrafiken längs dessa gator för att klara en hälsosam miljö. För att klara riktvärden för buller längs dessa boulevarder är genomgående lägenheter i lamellbebyggelse att rekommendera. (sidan 61)

Som framgår av ÖP så passerar 15 000 cyklister Slussen dagligen under högsäsong. Under Slussens ombyggnad har flera trafikomläggningar haft positiv effekt för cyklister och förvaltningen föreslår därför att det närmare studeras om dessa helt eller delvis kan permanentas. På Skeppsbron tillåts bara kollektivtrafik och cykel, och på sträckan mellan Medborgarplatsen och Folkungagatan är biltrafik inte tillåten i sydlig riktning. Endast gång och cykeltrafik tillåts. Förutom att öka framkomligheten för cyklister kan detta vara ett led i att reducera biltrafiken på stadens gator, och därmed förbättra luft- och ljudkvaliteten i staden. (sidan 118)

Natur och friluftsliv

I ÖP anges att *"Bostadsbyggande kan användas för att ... förstärka attraktiva naturområden"*. Miljöförvaltningen ställer sig tveksam till denna skrivning eftersom den kan misstolkas. Det är inte möjligt att förstärka ett naturområde genom att bygga i det. Det som åsyftas är sannolikt att man kan kompensera intrång i naturmark genom att utföra förstärkningsåtgärder på andra platser. Texten bör justeras. (sidan 39)

Miljöförvaltningen anser att grönområden bör tas upp under planeringsinriktningarna på sidan 80, t.ex. genom att komplettera sista punkten enligt följande förslag med kursiv text: ”Ett rikt utbud av idrottsytor och idrottsanläggningar, ~~och~~ *samt större grönområden som ger* möjligheter att utöva ett rörligt friluftsliv ska säkerställas i hela staden.”

Miljöförvaltningen är positiv till att förstärkningar av det gröna sambandet mellan Årstaskogen och Hammarbyskogen föreslås. Förvaltningen ser en stor potential att utveckla denna ekologiskt viktiga spridningszon i samband med stadsutvecklingen av Söderstadens centrala och kollektivtrafiknära läge vid Gullmarsplan, så att spridningsfunktionen kan kvarstå samtidigt som man tillskapar nya bostäder. Spridningszonen är idag svag men samtidigt en mycket viktig länk mellan de två skogsområdena. Sambandet är framförallt viktigt för Årstaskogens framtida värden, för att skogen inte på sikt ska utarmas och bli en artfattig och torftig skogsmiljö. Sambandet kan med fördel samordnas med andra behov av ekosystemtjänster, som t.ex. parkmiljö, lekplatser och dagvattenhantering. För att uppnå ett gott resultat gällande spridningsfunktionen bör områdesplanering ske över gränserna för de stadsdelar som berörs. (sidan 128 och 134)

I ÖP anges att Skarpnäck och Stora Sköndal eventuellt kan kopplas samman via Flatens naturreservat. Miljöförvaltningen vill framhålla att en koppling genom Flatens naturreservat måste enligt 7 kap. miljöbalken prövas mot reservatets föreskrifter och syfte. Förvaltningen anser exempelvis att det är olämpligt att anlägga en ny väg genom reservatets naturmark för att möjliggöra en bussförbindelse. Däremot skulle en gång och cykelväg kunna anläggas för att koppla ihop stadsdelarna. (sidan 133)

Miljöförvaltningen och trafikkontoret håller på att färdigställa ett budgetuppdrag från 2016 om förslag till ekodukter, i samarbete med stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret. Förvaltningen föreslår att resultatet inarbetas i ÖP.

Klimat och energi

Förvaltningen anser att *minskad klimatpåverkan* bör synliggöras mer i ÖP. Som framgår av ÖP har Stockholm högt ställda mål att minska klimatpåverkan. Hur detta ska genomföras bör beskrivas samlat och under egen rubrik under målet ”En klimatsmart och tålig stad” (sidan 24 – 25). Nu nämns det i en mening under rubriken ”klimatanpassad stadsmiljö”. Det är bra att hålla isär dessa begrepp, eftersom de kräver helt olika åtgärder. Minska klimatpåverkan kan

nås exempelvis genom energieffektivisering, god kollektivtrafik, bilpooler, installering av solceller, infrastruktur för elbilsladdning och utvecklat cykelvägnät. Flera av dessa frågor tas upp i ÖP, men det skulle kunna ges en tydligare bild av hur dessa frågor ska hantearas i planeringen.

Kommunfullmäktige antog den 28 november 2016 strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm, d.v.s. efter det att samrådsförslaget färdigställts. I den slutliga ÖPn bör en tydlig koppling till den strategin göras.

Texten om en fossilbränslefri stad på sidan 88 bör kompletteras med att detaljplaner bör utformas så att byggnader blir energisnåla genom att de placeras så att det ges möjligheter att producera energi på dessa, lagra energi och flytta energi mellan byggnader. Det bör även betonas att så kallade passiva lösningar (som inte fordrar tillförsel av energi) i första hand ska eftersträvas, t.ex. energiåtervinning och solavskärmningar i stället för artificiell kylning.

På sidan 85 i ÖP anges att behovet av kyla i bostäder och arbetsplatser ökar. Även här bör texten kompletteras med ett resonemang om vikten av att planera och bygga staden så att den klarar ett framtida varmare klimat utan att öka behovet av energikrävande kylmaskiner eller fjärrkyla. Energihushållning bör genomsyra översiktsplanen. Exempelvis kan byggnader planeras så att solinstrålning skärmas under soliga dagar och den svalare nattluften kan tas till vara.

I översiktsplanen bör det också finnas resonemang om vilka krav som kan komma på bebyggelsen/planeringen med nya tekniska lösningar för uppvärmning och hantering av solinstrålning. Exempel på detta är byggnaders orientering i landskapet, takvinklar som möjliggör solpaneler, samt möjlighet till energilagring under eller intill byggnader. (sidan 89)

För att nå stadens mål om ett fossilbränslefritt Stockholm 2040 måste fordon som trafikerar staden ha tillgång till förnybara bränslen. För närvarande går utvecklingen åt fel håll i staden. Miljöförvaltningen föreslår därför att kapitlet om teknisk försörjning kompletteras med att det måste planeras för tillräcklig tillgång till drivmedelsstationer som kan tillhandahålla gasformiga drivmedel, alkoholer och el för fordonsdrift. Miljöförvaltningen ska under våren 2017 ta fram en utredning som visar på det långsiktiga behovet av drivmedelsstationer. (sidan 88-91)

Planeringsinriktningarna på sidan 91 bör kompletteras med:

- Energilagring – både dygnslagring och årstidslagring av energi
- Orientering av bebyggelsen med avseende på solinstrålning, topografi, vind m.m. för lägsta energibehov.
- Prioritering av så kallade passiva lösningar avseende energi
- Planera för möjlighet till solceller, t.ex. genom takvinklar och placering av andra takinstallationer.

Ljudmiljö

Miljöförvaltningen föreslår att även *ren luft* och *god ljudmiljö* ska nämnas som avgörande för livskvalitet och hälsa i en resilient stad. (sidan 24)

Miljöförvaltningen anser att texten om ljudmiljö på sidan 83 bör kompletteras med att det är viktigt att placera och utforma byggnader så att alla lägenheter i bullriga miljöer får en ljudskyddad sida och uteplats.

Att integrera ljuddämpande detaljer i arkitekturen, s.k. akustiska designåtgärder, är ett relativt nytt område som i större utsträckning bör ges utrymme i planeringen. Exempel på akustisk design är att använda växtlighet för ljudabsorption på väggar och tak.

Miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontoret har tagit fram förslag till ”Vägledning för hantering av omgivningsbuller vid bostadsbyggande i Stockholm”. När vägledningen beslutats av berörda nämnder bör man i den slutliga ÖPn hänvisa till vägledningen. Enligt plan- och bygglagen ska det framgå av översiktsplanen hur kommunen avser att följa gällande miljö kvalitetsnormer. Miljö kvalitetsnormer för buller nämns inte i ÖP och texten bör därför kompletteras och det av kommunfullmäktige beslutade åtgärdsprogrammet för omgivningsbuller omnämnas.

Luftkvalitet

I ÖP anges att ”Utformningen av byggnader kan ha viss påverkan på luftkvaliteten, främst vid de gator och vägar där luftkvaliteten redan i dag är dålig.” Miljöförvaltningen anser att texten ovan är missvisande och att den bör ändras till: *Placering och utformning av byggnader kan ha stor påverkan på luftkvaliteten längs stadsgator och hårt trafikerade leder.* Luftföroreningshalterna påverkas av bland annat trafikmängd, vägbredd, samt längd och höjd på byggnaders fasader. I smala och slutna gaturum kan luftomsättningen vara dålig och dessa gator ”tål” mycket mindre trafik än bredare och

öppnare gator. Genom medveten utformning av bebyggelse kan höga halter av luftföroreningar förebyggas.

Den illustrerade kartan över beräknade partikelnivåer PM10 på sidan 84 är inte den senaste och bör därför bytas ut. Miljöförvaltningen föreslår också att partikelkartan byts ut mot kartan över kvävedioxid, eftersom det i dagsläget är kvävedioxid som är den mest begränsande luftföroreningen i Stockholm.

Vatten

Miljöförvaltningen anser att det behövs en tydligare koppling till relevanta styrdokument som Handlingsplan för god vattenstatus, Dagvattenstrategin och miljöprogrammet i avsnittet om god status i stadens vattenområden på sidan 83-84, samt i planeringsinriktningarna på sidan 86.

Enligt plan- och bygglagen ska det framgå av översiktsplanen hur kommunen avser att följa gällande miljökvalitetsnormer. Miljökvalitetsnormer finns för bl.a. vatten. Förvaltningen anser att det bör framgå av texten på sidan 83-84 att god ekologisk och kemisk status också är *miljökvalitetsnormer*. Även i planeringsinriktningarna bör det framgå att staden nu tar fram lokala åtgärdsprogram (LÅP) för var och en av stadens 23 vattenförekomster som visar hur miljökvalitetsnormer för vatten skall kunna följas. Det bör uttryckligen anges att dessa LÅP kompletterar ÖPn och kommer att vara av fundamental betydelse i de flesta detaljplaner.

Miljöförvaltningen föreslår att texten på sidan 83 om att en fjärdedel av stadens vattenförekomster uppnår god ekologisk status kompletteras med ”och en tredjedel som når god kemisk status”.

Miljöförvaltningen föreslår att texten om lokala åtgärdsplaner på sidan 84 ändras till: ”Lokala åtgärdsprogram, som enligt stadens Handlingsplan för god vattenstatus ska tas fram för respektive vattenförekomst, kommer att visa vilka åtgärder som krävs för att miljökvalitetsnormerna skall följas. Dessa åtgärdsprogram kompletterar översiktsplanen”

Miljöförvaltningen föreslår att texten om framtidens avloppshantering kompletteras med följande: Tillförsel av dagvatten till det kombinerade avloppsnätet bör begränsas där så är möjligt, eftersom reningseffekten i reningsverket försämras av stora vattenmängder och stora flödessvängningar. Vid omfattande nederbördsmängder kan ledningssystemen också överbelastas, vilket innebär att orenat

avloppsvatten måste evakueras via bräddavlopp till sjö/hav. (sidan 90)

En särskild hänvisning bör ske till de vägledningarna för dagvattenhantering som de tekniska nämnderna i staden beslutat om. Det gäller dagvattenhantering på kvartersmark och parkeringsytor, vilka kommer att kompletteras med en motsvarande vägledning för allmän platsmark. Eftersom det har ifrågasatts huruvida dessa vägledningarna skall tillämpas av nämnder och bolag är det särskilt viktigt att dessa explicit omnämns.

Det bör framgå att kartan över ekologisk status på sidan 84 är en ögonblicksbild och bygger på ett underlag fram till 2012. Hänvisning bör göras till viss.lansstyrelsen.se/ där kartan uppdateras årligen.

Miljöförvaltningen föreslår att en karta över stadens skyfallskartering läggs till.

Planeringsinriktningarnas andra punkt bör kompletteras med att mångfunktionella ytor också ska användas för att rena dagvattnet. (sidan 86)

Vibrationsstörningar

Miljöförvaltningen föreslår att stycket om risk för ras, skred och erosion på sidan 86 kompletteras med ett resonemang om att förebygga vibrationsstörningar. Vid byggnation av bostäder på lermark intill vägar finns risk för att passerande trafik orsakar vibrationer i byggnaderna, vilket kan ge upphov till olägenhet för människors hälsa. Detta kan förebyggas genom att byggnaderna konstrueras på sådant sätt att markvibrationer inte sprids till byggnaderna. Även sista punkten under planeringsinriktningar bör kompletteras med detta.

Karta över stadsutvecklingsmöjligheter (sidan 136 f)

Miljöförvaltningen anser att kartan över stadsutvecklingsmöjligheter skulle bli mer användbar för kommande planering om den gjordes något mer detaljerad. Förvaltningen har i övrigt följande förslag till förändringar:

- Legendfärgen för naturreservat stämmer inte.
- Älvsjöskogens naturreservat är inte markerat.
- Stockholms gröna infrastruktur syns knappt och behöver en tydligare markering.
- hela Vårbergstoppen är utpekad som ”stadsutvecklingsområde” (lila). Området har höga ekologiska värden och har en

regional koppling till skogsområdena i Huddinge. Det bör läggas till en grön pil ”utvecklingsområde ekologiskt samband” som visar att området har regional betydelse för grön infrastruktur.

- ”Utvecklingsområde vatten och klimat” bör utgå. Miljöförvaltningen bedömer att utpekande av denna yta riskerar att sänka ambitionsnivån vad gäller vattenfrågor i resten av staden. Stadens dagvattenstrategi, Handlingsplan för vatten och lokala åtgärdsplaner bör följas för all mark i staden.
- Den gröna pilen för ”utvecklingsområde ekologiskt samband” vid Gullmarsplan bör förlängas bort till Nackareservatet.
- Hänvisa gärna till viss.lansstyrelsen.se/ för aktuell status för sjöarna vid symbolen vatten.
- Pendelcykelstråk bör framgå av kartan.
- Utredningsområden för naturreservat bör skrafferas i sin helhet och inte markeras med en prick
- Energihamnen i Norra Djurgårdsstaden bör inte vara markerad som ett stadsutvecklingsområde.

Konsekvensbeskrivning

Planens miljöbedömning ska uppfylla de krav som ställs i 6 kap. 12 § miljöbalken. Konsekvensbeskrivningens upplägg, även med den tabell som finns på sidan 70-71, gör att det är svårt att utläsa om innehållet verkligen uppfyller lagstiftningens krav. Det är delvis även svårt att utläsa vilka miljökonsekvenser som staden har kommit fram till att planen faktiskt antas medföra. Till exempel gäller detta beskrivningen av hur relevanta miljömål och andra miljöhänsyn beaktas i planen (12 § 5.). Ett annat exempel är avsnittet om nollalternativet på sidan 16 som inte beskriver miljöförhållandena eller miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs (12 § 3.) Det är viktigt att detta avsnitt kompletteras.

Kapitlet i ÖP om de lokala utvecklingsmöjligheterna, samt bilagan om riksintressen ingår inte i konsekvensbeskrivningen, eftersom de inte var klara när konsekvenserna skulle beskrivas. Förvaltningen anser att konsekvensbeskrivningen ska kompletteras med detta.

I konsekvensbeskrivningen anges gällande kommande infrastruktursatsningar att ”Statens och grannkommunernas agerande spelar alltså stor roll för hur trafiken i Stockholms stad ser ut. I vilken utsträckning staden då, genom sin planering, kan minska användningen av ytkrävande färdmedel så som bil inom stadens gränser, återstår att se och bör bli en av de centrala frågorna under samrå-

det.” Förvaltningen bedömer att detta är en viktig fråga att bevaka eftersom valet av färdmedel har en stor inverkan på miljön.

Riksintressen

Miljöförvaltningen anser att bilagan där riksintressen enligt miljöbalken redovisas är för allmänt hållen. Riksintressena beskrivs enligt de statliga anspråk som ställs, men staden utnyttjar inte möjligheten att påverka hanteringen fullt ut. Exempelvis anges att i princip samtliga järnvägsstationer i staden utgör riksintresse. Förvaltningen anser att det tydligare bör pekas ut vilka/vilken station staden anser vara av riksintresse och vilka som inte är det. Till exempel borde inte Karlbergs station som ska läggas ner vara av riksintresse. För Stockholm hamns Containerterminal anser förvaltningen att riksintresset borde hävas på samma sätt som hamnen i Louden.

Bilaga

1. Miljöförvaltningens detaljsynpunkter på ÖP